

Samen zorgen voor elkaar

Voorwoord van lijsttrekker Peter Heijkoop

Een stad waarin het fijn wonen en leven is, waar inwoners naar elkaar omkijken en waarbinnen iedereen mee kan doen. Dat was voor mij de motivatie om politiek actief te worden voor het CDA-Dordrecht en dat is hetgeen waaraan ik in de afgelopen jaren als wethouder een bijdrage heb kunnen leveren.

Dat doe je nadrukkelijk samen met anderen: verenigingen, bedrijven, kerken en natuurlijk de inwoners van onze stad. Daarbij is ook politieke samenwerking in de gemeenteraad en het college belangrijk. Ik geloof in samenwerking over politieke grenzen heen, want er is meer wat ons bindt dan wat ons scheidt.

In de afgelopen jaren was ik als wethouder verantwoordelijk voor sociale zaken, onderwijs en zorg. Op die terreinen hebben we veel bereikt, maar er is ook nog veel te doen. Daarom ben ik enorm gemotiveerd om samen met onze sterke kandidaten het verschil te maken.

Voor u ligt het verkiezingsprogramma voor de komende jaren. Er is hard aan gewerkt door de programmacommissie en het geeft op hoofdlijnen weer waar wij als CDA-Dordrecht voor staan en waar we naartoe willen. Als CDA hebben wij een sterke visie op de samenleving met heldere beginselen waar ik trots op ben en waarbij ik me thuis voel.

Vanuit dit verkiezingsprogramma gaan we onze doelstellingen de komende tijd concreet maken in de campagne. De afgelopen periode heeft ons geleerd dat het niet verstandig is om gedetailleerde plannen te maken, maar om te werken vanuit onze visie op de stad. We hebben een stad voor ogen waarin de inwoners zoveel mogelijk tot hun recht komen.

Dat betekent ook dat de overheid niet alles oplost. De samenleving vormen we samen. In dat opzicht maak ik mij grote zorgen over hoe we met elkaar omgaan. Op social media is sprake van grove bewoordingen, maar ook op straat en in het verkeer is het merkbaar. Sommige inwoners maken er een zootje van en het gedrag in het verkeer baart zorgen. Door corona lijken de lontjes nog korter te zijn geworden. Het is belangrijk dat we respect hebben voor elkaar als standpunten verschillen of uiteenlopen. Maar dat respect moet er ook zijn als we elkaar aanspreken op onfatsoenlijk gedrag en als het nodig is om handhaving of politie in te schakelen om de orde te herstellen.

In mijn werk als wethouder haal ik veel inspiratie uit mijn persoonlijke leven. We staan allemaal in relatie tot de ander. Naast wethouder ben ik vader van jonge kinderen. We wonen in een wijk waarin veel reuring is en we zijn als gezin bij veel verenigingen betrokken. Op die manier zijn we op heel wat plekken in de stad te vinden. Verder fietsen wij – net als velen van u – geregeld een rondje over ons prachtige, groene eiland. Het levert mooie gesprekken op met mede-Dordtenaren die betrokken zijn bij hun stad en hun naaste omgeving. In de afgelopen periode hebben velen van ons deze gesprekken vertaald in ambities voor de komende jaren. Wat gaat goed en wat verdient nog extra aandacht?

Topprioriteit is de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen voor onze inwoners. Kinderen kunnen vaak het huis niet uit en voor veel gezinnen is een fijn huis met een tuin inmiddels buiten bereik. Dat vraagt om een oplossing. Er moeten betaalbare woningen gebouwd worden, maar er moet tegelijk ook voor gezorgd worden dat beleggers niet de vrije hand krijgen om woningen op te kopen. Het betekent ook dat er veel aandacht moet zijn voor het groen in de stad en voor schone, groene, veilige wijken. Dat houdt in dat we ons inzetten voor meer inzet op het vergroenen van straten en pleinen, voor een stevige aanpak van afval op straat en voor zichtbare politie in onze buurten.

Wat verder in het oog springt is de positie van de verenigingen in onze stad. Veel verenigingen floreren, maar er zijn er ook die het moeilijk hebben. Dat komt o.a. door de huidige nare coronaperiode en de voortdurende zoektocht naar vrijwilligers. Verenigingen, met name de sportverenigingen, hebben niet de duidelijkheid van het stadsbestuur gekregen die ze wel nodig hebben en waar ze ook om gevraagd hebben. Als CDA-Dordrecht komen we op voor de belangen van onze verenigingen en dat blijven wij ook de komende jaren doen.

Tot slot is het belangrijk dat wij in onze inwoners blijven investeren. Afgelopen jaren heb ik dat gedaan door samen met anderen werk te maken van meer hoger onderwijs in onze stad en de eerste paal van de nieuwe hogeschool is inmiddels geslagen. Maar ook door duizenden Dordtenaren aan het werk te helpen en een ambitieus armoedeprogramma uit te voeren. Daarnaast is de Dordtpas onder mijn verantwoordelijkheid geïntroduceerd waardoor meer mensen gebruik kunnen maken van Dordtse voorzieningen.

We kunnen trots zijn op de resultaten, maar we blijven als CDA'ers kijken naar de dag van morgen. Er is nog volop werk aan de winkel. Daar blijf ik me graag voor inzetten. Doet u mee?

Peter Heijkoop, lijsttrekker

Inhoudsopgave

Voorwoord van lijsttrekker Peter Heijkoop	2
Inleiding	5
1. Zorg voor elkaar	7
1.1 In de eigen buurt	7
1.2 Zorg dichtbij	8
1.3 Jeugdzorg	10
1.4 Samenleving & Participatie	11
2. Gezond Leven & Onderwijs.....	12
2.1 Gezonde leefstijl.....	12
2.2 Sport	13
2.3 Onderwijs.....	14
3. Wonen op maat	15
3.1 Elke buurt een kloppend hart	15
3.2 Nieuwbouw & herbestemming.....	16
4. Een veilige en schone buurt	18
4.1 Veiligheid in eigen huis en eigen buurt.....	18
4.2 Bescherming tegen discriminatie, ondermijning, geweld en (drugs)criminaliteit.....	19
4.3 Veiligheid rondom industrie, verkeer en vervoer	20
4.4 Respect en fatsoen	21
5. Een groene, duurzame omgeving.....	22
5.1 Water opvangen bij hoosbuien en koel blijven bij hittegolven	22
5.2 Energietransitie en isolatie van woningen en gebouwen.....	23
5.3 Afvalinzameling, zwerfafval en recycling	24
6. Een aantrekkelijke en ondernemende stad	26
6.1 Recreatie, toerisme, evenementen.....	26
6.2 Binnenstad, cultureel erfgoed, winkels	26
6.3 Ondernemers en bedrijven.....	27
6.4 Clubs, verenigingen, kerken/religieuze gemeenschappen	28
7. Een betrouwbare, nabije en persoonlijke overheid.....	29
7.1 Betrouwbaar	29
7.2 Nabij en persoonlijk	29

Inleiding

'Samen zorgen voor elkaar' is het centrale thema van het CDA-Dordrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen 2022.

Dit thema is gekozen omdat we als CDA-Dordrecht uitgaan van de kracht van verbinding, een samenleving waarin je samen meer bereikt in plaats van ieder voor zichzelf. De groei en bloei van Dordrecht en haar inwoners is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid en individuele inwoners die elkaar versterken.

CDA-Dordrecht ziet dat terug in de inwoners, gezinnen en burens, clubs en verenigingen, ondernemers en bedrijven die samen het voortouw nemen bij het inrichten en vormgeven van de buurt, de wijk, de stad.

Het CDA-Dordrecht wil dat zien in een gemeente die als betrouwbare partner naast ons staat en niet tegenover ons, een gemeente die wisselend ondersteunt, verbindt en coördineert. Een gemeente die ook de wettelijke grenzen en gemeenschappelijke kaders bewaakt om te beschermen wat we met elkaar van waarde vinden. Alleen samen brengen we Dordrecht tot bloei: inwoners, verenigingen, bedrijven, scholen, kerken en overheid.

'Samen zorgen voor elkaar' gaat over bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke thema's en vraagstukken die vandaag de dag spelen. Over hoe je in je eigen straat, buurt, wijk met elkaar omgaat. Over niet alleen voor jezelf leven maar ook voor de ander zorgen. Gaat ook over hoe de overheid naast de inwoners gaat staan en hoe we samen leven, wonen, leren, werken, bouwen, zorgen en plezier hebben in Dordrecht.

Het CDA-Dordrecht geeft een concrete invulling aan 'Samen zorgen voor elkaar' in zeven thema's als antwoord op de actuele maatschappelijke vraagstukken, lokale zorgen en oplossingen. Deze thema's zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden omdat ze in samenhang nodig zijn voor de groei en bloei van Dordrecht en onze regio.

1. **Zorg voor elkaar**
2. **Gezond Leven & Onderwijs**
3. **Wonen op maat**
4. **Een veilige en schone buurt**
5. **Een groene, duurzame omgeving**
6. **Een aantrekkelijke en ondernemende stad**
7. **Een betrouwbare, nabije en persoonlijke overheid**

Deze thema's komen niet zomaar uit de lucht vallen. Ze vloeien voort uit onze Christendemocratische uitgangspunten die hierin centraal staan:

Rentmeesterschap

Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur.

We hebben de natuur en de cultuur geërfd van onze (voor)ouders en te leen van de mensen die na ons komen. Dat vraagt dat we verder kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd, ook op financieel gebied. Beheren en beheersen zijn niet voldoende. Om een betere samenleving achter te laten zijn creativiteit en innovatie nodig.

Gespreide verantwoordelijkheid

Voor het CDA begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief. Mensen, buurten, sportclubs, scholen, kerken, moskeeën, zorginstellingen, bedrijven: ze leveren allemaal een unieke bijdrage aan de samenleving.

De overheid geeft al die mensen en organisaties het vertrouwen om te doen waar ze goed in zijn. En de burger geeft de overheid het vertrouwen om te doen wat zij moet doen. Vertrouwen is dus belangrijk. Niet alles hoeft volgens regels en wetten te gebeuren. Mensen en bedrijven weten vaak zelf heel goed hoe dingen geregeld moeten worden.

Publieke gerechtigheid

Het CDA staat pal voor de rechtsstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van menselijke waardigheid.

De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen en geeft mensen zekerheid. De overheid is er ook om onrecht te bestrijden, ze moet rechtvaardig zijn. En, de overheid moet zorgen voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn.

Solidariteit

Het CDA zet in op betrokken burgers om de onderlinge verbondenheid te versterken.

Er moet betrokkenheid zijn tussen generaties en tussen arm en rijk. We leven niet alleen voor onszelf, maar we zijn pas mens door met elkaar te leven. De overheid zorgt voor de basis van sociale zekerheid: voor iedereen is er gezondheidszorg, onderwijs en inkomen. De persoonlijke factor mag daarbij niet uit het oog worden verloren.

Het CDA vindt onderlinge verbondenheid tussen mensen belangrijk.

In de afgelopen jaren zijn er al veel succesvolle stappen gezet. Mede door de inzet van onze wethouder in het college is een substantieel deel van het verkiezingsprogramma 2018-2022 gerealiseerd. Maar het CDA-Dordrecht is nog niet klaar en daarom is het goed voor de stad als het de komende jaren deze lijn kan doorzetten.

Laat Peter Heijkoop zijn karwei afmaken!

1. Zorg voor elkaar

Aan het begin van de coronacrisis zagen we veel voorbeelden van inwoners, verenigingen en lokale ondernemers die pijlsnel de handen ineensloegen om te helpen onder de noemer 'Licht voor Dordt', waarbij hulpvragen werden gekoppeld aan een vrijwilliger in de buurt. Die snelheid van organiseren en het zien van kansen is hun kracht. De gemeente zorgde vervolgens voor ondersteuning, subsidie en verbinding met de professionals. Inmiddels is dit initiatief omgevormd tot de stichting Hulplijn waar mensen met een hulpvraag terecht kunnen en worden verbonden aan beschikbare vormen van hulp. Een mooi voorbeeld van een initiatief vanuit de samenleving dat steun verdient vanuit de gemeente.

Wij geloven in de kracht van samenleving, maar een sterke overheid is nodig om te ondersteunen en om verantwoordelijkheid te nemen.

1.1 In de eigen buurt

Mensen leven met elkaar en voor elkaar in onze stad, in de eigen buurt. Met aandacht voor elkaar en verantwoordelijkheid nemend waar dit kan, maar ook ondersteund door professionals en de overheid die op menselijke wijze naast hen staan. Het CDA-Dordrecht is blij met iedereen die, op wat voor wijze dan ook, op allerlei gebieden zijn of haar steentje bijdraagt. In ruil daarvoor mogen vrijwilligers en verenigingen voordelen hebben en verdienen ze ondersteuning van de gemeente. Hetzelfde geldt voor mantelzorgers. We zijn blij met het vrijwilligers- en mantelzorgersprogramma dat in de afgelopen jaren tot stand is gebracht en willen de budgetten voor deze programma's ophogen. Daarmee wil het CDA-Dordrecht de ondersteuning aan vrijwilligers mantelzorgers verder uitbreiden. Denk daarbij aan het ondersteunen en ontlasten van vrijwilligers en mantelzorgers. Een voorbeeld daarvan betreft de uitbreiding van het mantelzorgparkeren. Denk daarnaast aan extra waardering en subsidiemogelijkheden voor vrijwilligers en de verenigingen waar zij actief zijn.

Het CDA-Dordrecht wil de mogelijkheden voor mantelzorgers vergroten om af en toe op adem te komen door respijtzorg en dagopvang. Vervoer naar de dagopvang en de respijtzorg moeten goed geregeld zijn met, zo nodig, hulp van deur tot deur. Ook willen we meer aandacht voor jongeren die naast hun opleiding mantelzorg bieden.

In Dordrecht zijn veel kwetsbare mensen en gezinnen, zowel jong als oud(er), voor wie de zorg voor het gezin of voor zichzelf moeilijk is en voor wie meedoen in het maatschappelijk leven niet vanzelfsprekend is. Denk aan financiële problemen, stille armoede en ongezonde levensomstandigheden die leiden tot stress, sociaal isolement, ziekte en eenzaamheid. Zorg voor elkaar gaat om bestrijden van armoede en het verbeteren van bestaanszekerheid.

De laatste vier jaar levert het CDA-Dordrecht daarin een belangrijke bijdrage door onder meer het programma **Samen tegen armoede** te ondersteunen. Door structurele aandacht voor preventie, vroegsignalering van financiële problemen en actieve samenwerking tussen partijen zoals woningcorporaties, sociale wijkteams, sociale dienst, vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven zoals Quiet Dordrecht worden mensen met een hulpvraag zo snel en goed mogelijk geholpen waardoor weer perspectief ontstaat.

Het CDA-Dordrecht ondersteunt het programma "Samen tegen armoede" want gezien en gehoord worden draagt in grote mate bij aan meer zelfwaarde. Dat stimuleert de zelfstandigheid en draagt bij aan goede gezondheid, zelfredzaamheid en een gelukkig leven. Als er minder mensen hulp nodig hebben en voor zichzelf kunnen zorgen, dan is er ook minder professionele sociale hulp nodig.

1.2 Zorg dichtbij

Iedere burger hoopt gezond te blijven, maar komt desondanks tijdens het leven in aanraking met de gezondheidszorg. De ontwikkelingen binnen de gezondheidszorg en de beperkte beschikbaarheid daarvan raken ook de Dordtse burgers. Zodra het onze eigen gezondheid of ons eigen welzijn betreft of van degenen die ons dierbaar zijn, is de gezondheidszorg een persoonlijk en emotioneel beladen onderwerp.

De afgelopen jaren hebben laten zien dat hier nog veel uitdagingen liggen. Zo is het overheidsbeleid erop gericht dat ouderen zich, tot op hoge leeftijd, thuis zelfstandig kunnen redden. Door dit beleid in combinatie met de toenemende vergrijzing, meer chronische zieken, meer alleenwonenden, zijn er steeds meer inwoners die hulp nodig hebben. De eerste hulp wordt veelal geleverd door de directe omgeving in de vorm van mantelzorg.

Niet iedereen beschikt over een sociaal netwerk dat mantelzorg kan verlenen. Daardoor neemt de zorgvraag en dus de druk op de thuiszorg en verpleeghuiszorg steeds meer toe, terwijl er een groot tekort aan zorgverleners is. Dat leidt tot lange wachtlijsten in verschillende onderdelen van het zorgsysteem, waardoor het bieden van de persoonsgerichte zorg moeilijk is. Het leveren van de juiste zorg, op de juiste plek door de juiste zorgverlener staat onder druk.

Het CDA-Dordrecht wil samen met de regionale zorgaanbieders werken aan het oprichten van zorgcoöperaties en andere innovatieve zorg- en woonvormen.

We ondersteunen verpleeghuizen die uit willen breiden om zo ruimte te bieden aan ouderen die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen. Daarnaast zorgen we voor een gevarieerd aanbod van nieuwe combinaties van wonen en zorg, in nauwe samenwerking met de zorgpartners in stad en regio.

Het CDA-Dordrecht wil daarbij meer oog hebben voor het verschil tussen de jongere en de oudere senioren. De 'jonge' seniengroep blijft (lang) werken en leidt een actief leven. Deze groeiende groep staat anders in het leven, sport en onderneemt veel en vraagt een andere leefomgeving dan de oudere senioren. Deze jonge senioren kunnen ook ruimte maken op de woningmarkt voor jongeren, mits er een goed alternatief tegenover staat.

Het CDA-Dordrecht wil daarom ook meer variatie in het aanbod van woonvormen voor beide groepen, waar nodig in de nabijheid van zorg. Hofjes, kleinschalige appartementencomplexen en levensloopbestendige stadsbungalows kunnen een aantrekkelijk alternatief zijn voor jonge actieve senioren om zelfstandig te wonen. Bij het bouwen van woningen voor oudere senioren hebben we extra aandacht voor de bereikbaarheid van voorzieningen zoals winkels en apotheek en de veiligheid van de leefomgeving.

Het CDA-Dordrecht zet zich in om eenzaamheid onder onze inwoners, ook onder de ouderen, zoveel mogelijk tegen te gaan. We zetten ons in voor huisbezoeken aan alle ouderen. We zetten extra in op het bevorderen van contact tussen ouderen en jongeren, bijvoorbeeld vanuit de maatschappelijke diensttijd. Maar wij willen ook dat scholen, bedrijven (MKB) en verenigingen vaker een beroep doen op ouderen om als vrijwilliger, coach of mentor hun kennis en ervaring te delen met jongere generaties.

We faciliteren en zorgen voor snellere behandeling van aanvragen voor mantelzorgwoningen en familiehuizen. We hebben extra aandacht voor de geestelijke gezondheidszorg. We willen schrijnende situaties en verward gedrag op straat voorkomen door betere samenwerking tussen instellingen en maatschappelijke partners. Daarnaast is er aandacht voor de samenwerking tussen de politie en de GGZ. Buurtbewoners kunnen 24 uur per dag terecht bij een centraal telefoonnummer als zij zich zorgen maken over het welzijn of de geestelijke gezondheid van een buurtgenoot.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat bewerkstelligen voor zorgmedewerkers uit de regio die in Dordrecht worden opgeleid door wonen, werken en bereikbaarheid (mede) te faciliteren.
2. Innovatieve zorgvormen ontwikkelen in samenwerking met de regionale zorgaanbieders.
3. Uitbreiding van gratis parkeren voor mantelzorgers, bv. via de Dordtpas.
4. Een centraal meldpunt oprichten voor zorgen over buurtgenoten in het kader van geestelijke gezondheidszorg.
5. Netwerken creëren waarin zorgprofessionals en zorgaanbieders van verschillende disciplines samenwerken met cliënten en elkaar in het kader van persoonsgerichte en passende zorg.
6. Het bouwen van passende, levensloopbestendige zelfstandige woon-zorg vormen stimuleren, zoals Hofjes voor senioren waar ontmoeting en zorg mogelijk is.
7. Zorg in de wijk verlenen door wijkverpleegkundigen die de eigen buurt kennen.

1.3 Jeugdzorg

In Dordrecht maken relatief veel jongeren gebruik van Jeugdzorg en o.a. door het tekort aan zorgverleners ontstaan schrijnende situaties waarin jonge mensen niet de juiste hulp krijgen.

In de jeugdhulp zien we een toename van aanbieders die zich richten op lichte zorg. Hierdoor ontstaan tekorten en zijn bezuinigingen op andere urgente zorgvragen nodig. Dit is onwenselijk.

Wij willen een duidelijke afbakening wat jeugdzorg is en wat valt onder gewone opvoeding. We maken meer samenwerking mogelijk tussen jeugdzorg en passend onderwijs. We maken duidelijke afspraken met jeugdzorgaanbieders, voeren adequate controle uit op de financiën en pakken zorgfraude aan. Ook maken we duidelijke afspraken met huisartsen en andere verwijzers.

Het CDA-Dordrecht wil dat vanuit het rijk voldoende financiële middelen voor de jeugdzorg beschikbaar worden gesteld. Verder wil het CDA-Dordrecht ontschotting van de verschillende financieringsstromen en potjes voor jeugd- en maatschappelijk hulpverlening zodat de middelen effectiever en integraal kunnen worden ingezet.

Door het efficiënt en integraal inzetten van middelen kan meer ruimte komen voor preventie. Nu krijgen mensen vanwege plaatsgebrek niet de juiste zorg waardoor uiteindelijk crisiszorg nodig is. Dat kan alleen voorkomen worden door sneller de juiste zorg te bieden, door de juiste hulpverlener en op de juiste plek.

Door de complexiteit van de jeugdzorg zijn vaak veel hulpverleners bij een gezin betrokken. Dit zorgt voor versnippering van hulp en zorg, terwijl integraliteit en samenwerking noodzakelijk is. Dit leidt tot miscommunicatie tussen de hulpverleners en gezin met soms ernstige gevolgen als resultaat. De hulpverleners worden opgezadeld met extra werk en met extra administratieve lasten. Het CDA-Dordrecht wil dit veranderen door het inzetten van een gezinscoach die het gezin bijstaat met hulpcoördinatie en regievoering.

Voor de hulpverleners wil het CDA-Dordrecht ruimte geven aan hun professionele inbreng door hen meer vrije handelingsruimte te geven zodat zij maatwerk kunnen geven zonder de begrenzing van (te) strakke regelgeving en drempels.

Het CDA-Dordrecht wil meer aandacht voor de continuïteit van zorg voor jongeren die 18 worden. We kijken daarbij samen met de jongere naar een goed overgangspunt naar andere vormen van zorg en andere financieringsbronnen.

De personeelstekorten in alle geledingen van zorg en onderwijs zijn structurele problemen die leiden tot schrijnende situaties. Het CDA-Dordrecht wil die oplossen door het creëren van een aantrekkelijke studie- en werkomgeving in combinatie met woonmogelijkheden voor zorgverleners en mensen uit het onderwijsveld.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. **Integrale financiering door ontschotting van de verschillende financiële stromen van zorg, jeugdzorg, onderwijs en maatschappelijke hulpverlening mogelijk maken.**
2. **Bureaucratie en overhead verminderen en meer bevoegdheid en verantwoordelijkheid toekennen aan de professionals op de werkvloer.**
3. **Financiële middelen vrijmaken om naast de capaciteitsproblemen de omslag naar preventie vorm te geven.**
4. **Continuering van het beleid van een gezinsmentor of coach voor elk gezin als regievoerder voor hulp en coördinatie.**
5. **Meer handelingsruimte voor de hulp- en zorgprofessionals voor maatwerk.**
6. **Continuïteit van zorg voor jongeren die 18 worden.**

1.4 Samenleving & Participatie

Hiervoor is het nodig dat iedere inwoner van Dordrecht over de basisvaardigheden beschikt die nodig zijn om zelfredzaam te kunnen zijn, zodat iedereen in staat is om eigen zaken te kunnen regelen. Als je niet met een computer kunt omgaan wordt dat steeds moeilijker in onze gedigitaliseerde wereld. Als je niet goed kunt lezen wordt het goed begrijpen van officiële brieven lastig, waardoor mensen onbedoeld in de problemen kunnen raken. Daarom wil het CDA-Dordrecht de zelfredzaamheid van de inwoners bevorderen zodat mensen in staat worden gesteld, naar vermogen, regie te hebben over hun eigen leven en situatie. Dat doen we door extra inzet op volwasseneneducatie waarbij volwassen inwoners worden begeleid om digitale en taalvaardigheden te ontwikkelen.

Ook maatschappelijke begeleiding moet leiden tot zelfredzaamheid. Veel begeleiding is informeel en wordt door vrijwilligers gedaan. We willen zorgdragen voor voldoende betaalde krachten om de maatschappelijke begeleiders te coachen en op te vangen. Zij zijn nodig om de vrijwilligers goed te laten functioneren.

Maar altijd blijft de samenwerking met de gemeente die inspringt wanneer dat nodig is. De gemeente is daarbij persoonsgericht, de menselijke maat staat voorop en zij helpt burgers verder wanneer ze in de knel komen. Voorbeelden daarvan zijn het programma “Samen tegen armoede” en de proactieve rol die de gemeente neemt om de Dordtse gedupeerden van de toeslagenaffaire alvast te helpen omdat de afwikkeling door de Belastingdienst op zich laat wachten.

Door het Hulpteam Toeslagen worden deze gedupeerden geholpen hun leven weer op de rit te krijgen door met hen in gesprek te gaan en een gericht plan te maken. Deze hulp is zeker nog enkele jaren nodig en daar maakt het CDA-Dordrecht zich sterk voor.

Meedoen en participatie van alle inwoners is belangrijk, ook van nieuwkomers. In de nieuwe wet inburgering krijgen gemeenten een belangrijke rol. Nieuwkomers moeten snel mee kunnen doen in de samenleving. We zetten ons ervoor in dat iedereen een (passende) baan heeft of een opleiding volgt. Vrouwelijke statushouders en oudkomers (zij die al voor het jaar 2000 naar Nederland kwamen) hebben vaak een nog grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Als een partner werk vindt, willen we dat de begeleidingstrajecten voor de andere partner doorgaan.

We willen een laagdrempelige toegang naar kwalitatief en transparant taalaanbod voor inburgeraars waarborgen en onprofessionele (malafide) taalbureaus uitsluiten.

We bestrijden discriminatie. Iedereen moet mee kunnen doen. We spannen ons in voor onderlinge verbinding.

Met het programma ‘Samen tegen armoede’ is het thema armoede en schulden één van de belangrijkste onderwerpen geworden voor de wijkteams om op door te vragen, omdat armoede en schulden vaak de (mede)oorzaak zijn voor veel leed in gezinnen.

Het CDA-Dordrecht kijkt terug op een succesvolle introductie van de Dordtpas.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. **Uitbreiding van de mogelijkheden tot subsidie voor maatschappelijke initiatieven die samenleven mogelijk maken. Hierbij denken we aan verenigingen en stichtingen.**
2. **Uitbreiding van de budgetten voor vrijwilligers- en mantelzorgprogramma's.**
3. **Voortzetting van het Hulpteam toeslagen.**
4. **Waarborgen van betrouwbaar taalaanbod en begeleidingstrajecten naar een passende baan of opleiding voor nieuwkomers, vrouwelijk statushouders en oudkomers met een afstand tot de arbeidsmarkt.**
5. **Bestrijding van discriminatie.**
6. **Voortzetting van het programma Samen tegen armoede.**
7. **Bevorderen van de verbinding op wijkniveau door netwerken van vrijwilligers te organiseren in de wijk, dichtbij en herkenbaar voor de bewoners door:**
 - **Laagdrempelige ontmoetingsinitiatieven zoals lokale koffieplaatsen.**
 - **Verbinding van bestaande vrijwilligersplatforms met wijkverenigingen, buurtcentra en meer mogelijkheden voor “incidentele” vrijwilligers.**

2. Gezond Leven & Onderwijs

Iedere Dordtenaar weet dat voldoende bewegen, niet roken en gezond eten onze gezondheid flink kan verbeteren en ernstige ziekten helpt voorkomen.

Tegelijkertijd is gezond leven niet voor iedereen vanzelfsprekend of makkelijk. Voor mensen die in armoede leven, zijn gezonde keuzes zelfs nog lastiger te maken.

Zo liggen er overal allerlei ongezonde verleidingen op de loer; junkfood is goedkoper dan groente en fruit, een Netflix- of Playstationabonnement is goedkoper dan de sportschool en de sportvereniging. Ook zien we veel scooters in de stad, waar een fiets een gezonder alternatief is.

2.1 Gezonde leefstijl

Een belangrijk gevolg van onze leefstijl is dat chronische en welvaartsziekten explosief zijn toegenomen, net zoals de kosten voor de behandeling ervan zijn gestegen. Omdat steeds meer mensen niet of minder werken vanwege een of meer chronische ziekten neemt de zorgvraag toe. Dit zorgt ervoor dat het dragen van deze kosten steeds zwaarder is voor de maatschappij.

Het CDA-Dordrecht staat voor het belang van gezond leven en sporten voor alle Dordtenaren als de weg naar een gezonde(re) samenleving. Die weg start bij een gezonde manier van leven, goed onderwijs, een gezonde leefomgeving en de toegang tot sportfaciliteiten.

Het CDA-Dordrecht ondersteunt gezond leven door het ondersteunen van een waaier van gerichte programma's en initiatieven die een gezonde leefstijl en leefomgeving stimuleren en ondersteunen. Geestelijke gezondheid hoort daar ook bij. En om gezondheid te ervaren dien je je bestaan ook als zinvol te ervaren. De zin van het leven kan bijvoorbeeld gevonden worden in vrijwilligerswerk. Het CDA-Dordrecht steunt vrijwilligersprojecten in speeltuinen, buurtontmoetingsplaatsen en -centra zoals 'Helianthus' (ontmoetingsplaats voor kankerpatiënten), het Babyhuis, het Centrum voor Levensvragen Drechtsteden, het Diaconaal AandachtsCentrum en de diverse Ouderenbonden, zoals de Dordtse Seniorenbond, de Unie KBO en de PCOB.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. **Het aanleggen van Natuurspeelplaatsen voor kinderen waar zij in bomen kunnen klimmen en hutten bouwen.**
2. **Het stimuleren van fietsen en bewegen door straten en buurten te vergroenen en door deze anders in te richten met lokale parkjes voor ontmoeting, sport en spel.**
3. **Het aanbieden van goede wandel- en fietspaden met voldoende fietsstallingen als alternatief voor de auto.**
4. **Meer in te zetten op preventie van ziektes en op gezond leven, waarbij de gemeente, het zorgkantoor, zorgverleners, zorgverzekeraars en zorgorganisaties samenwerken.**
5. **Het betrekken van sportverenigingen en buurtsportcoaches bij het preventiebeleid en het inzetten bekende Dordtse sporters als ambassadeurs voor een gezonde leefstijl.**
6. **Activiteiten zoals samen gezond koken en samen sporten bevorderen. Dit kan in samenwerking met buurtsportcoaches en met ondersteuning van lifestyle spreekuren in de buurt.**
7. **Uitbreiding van rookvrije zones.**
8. **Het geven van 'Gezond leven' -lessen op scholen.**
9. **Het promoten van beweegprogramma's door bekende Dordtse sporters.**
10. **Het geven van korting op gezonde voeding (bv. via de Dordtpas).**
11. **Het Wantijbad te voorzien van verwarmd water, zodat al vroeg in het jaar buiten gezwommen kan worden.**

2.2 Sport

Sport zorgt ervoor dat mensen bewegen, bovendien verbindt het mensen. Het is belangrijk dat alle kinderen met sport in verenigingsverband in aanraking komen. Vrijwilligers zijn de drijvende krachten van de sportverenigingen en het CDA-Dordrecht wil het belang van de sportverenigingen blijven ondersteunen. Veel Dordtse sportverenigingen verkeren al jaren in onzekerheid door het onduidelijke beleid van de gemeente en het ontbreken van een solide en duidelijke visie op sport en de sportparken in het bijzonder. Dat moet echt anders, want het belang van sport is enorm groot, ook vanuit de noodzaak tot bewegen en preventie. In de komende jaren willen wij daarom 20 miljoen euro investeren in sport en in de sportparken.

Het CDA-Dordrecht wil sportverenigingen versterken en meer voorzieningen voor sport en beweging in de openbare ruimte creëren, zodat iedereen kan sporten.

Hierbij kan gedacht worden aan een combinatie van sport- en speelvoorzieningen. Wij hebben aandacht voor het onderhouden en verduurzamen van sportaccommodaties. Sportaccommodaties moeten veilig en goed bereikbaar zijn. Achterstallig onderhoud moet worden weggewerkt. We zetten sportaccommodaties multifunctioneel in voor de buurt.

We pleiten voor het aanstellen van vertrouwenspersonen bij sportverenigingen. We bevorderen waar mogelijk de contacten tussen sportverenigingen en andere maatschappelijke organisaties zoals onderwijs-, zorg- en jeugdinstituten en de veiligheidshuizen.

Het is tijd voor een nieuw stadion voor onze lokale Betaald Voetbal Organisatie (BVO) FC Dordrecht. Daarvoor is het belangrijk dat er een goed en realistisch plan komt. Het CDA-Dordrecht wil daar medewerking aan verlenen, maar is tegen staatssteun aan deze commerciële organisatie. De gemeente en provincie dienen vooraf klip en klaar duidelijkheid te geven over wat er wel en niet kan. Dat voorkomt teleurstellingen.

Het CDA-Dordrecht wil:

- 1. Een integraal accommodatieplan maken waarin voor alle verenigingen duidelijk wordt wat er wanneer wordt geïnvesteerd in de accommodaties en de sportvelden. Wij willen voor de komende jaren daar circa 20 miljoen voor reserveren.**
- 2. In samenspraak met de sportverenigingen de sportparken en sporthallen moderniseren en de veiligheid verbeteren.**
- 3. Een sportloket realiseren naar model van het ondernemersloket.**
- 4. Samen met de verenigingen alle vrijwilligers een Dordtpas aanbieden.**
- 5. Een tweejarig lidmaatschap van een sportvereniging voor kinderen tot 12 jaar op kosten van de gemeente realiseren. Afhankelijk van het inkomen van de ouders neemt de gemeente daarna ook de kosten van het lidmaatschap voor 12+ jeugd voor haar rekening.**
- 6. Liever gemeenschapsgeld investeren in de amateursportverenigingen, waarbij grote aantallen Dordtenaren zijn betrokken, dan investeren in een stadion voor FC Dordrecht.**

2.3 Onderwijs

In de afgelopen jaren heeft het CDA-Dordrecht bewezen de onderwijspartij van Dordrecht te zijn. We zijn trots op de komst van een nieuwe hogeschool op het Leerpark. De Dordrecht Academy en de unieke verbindingen van MBO, HBO en WO met het bedrijfsleven geven de stad een enorme impuls. En die ontwikkelingen zetten we met kracht voort.

Onderwijs is één van de sterkst beïnvloedende factoren voor de verbetering van sociale en economische omstandigheden. Onderwijs heeft positieve individuele gevolgen op arbeidsparticipatie, gezonde leefstijl en sociale status, met als resultaat een vitalere en gezondere stad. Daarnaast is onderwijs noodzakelijk voor het succes van de regionale economie en innovatie. De Dordtse samenwerking tussen onderwijs, bedrijven en overheid is een voorbeeld van het stimuleren van regionale verbinding en innovatie.

Deze samenwerking van gemeente, lokale werkgevers en onderwijs bevordert de (regionale) economische en sociale ontwikkeling doordat de potentie voor innovatie en economische ontwikkeling samenkomen in een regionale hub. Dergelijke hubs staan model voor het aanjagen van innovatie en regionale economieën.

We bieden hulp bij het zoeken van stageplaatsen voor jongeren. Ook zetten we ons in om jongeren te ondersteunen bij het inlopen van achterstanden, bijvoorbeeld door zomerscholen of extra begeleiding te faciliteren.

De maatschappelijke stage is voor scholen niet verplicht. We willen dat scholen gestimuleerd worden om scholieren kennis te maken met maatschappelijke organisaties. Zo willen we dat jongeren ervaring opdoen in het leveren van een bijdrage aan de samenleving en het werken in een (vrijwilligers)organisatie.

Er zijn echter nog veel meer uitdagingen binnen het onderwijs. Het succesvol afronden van een opleiding is niet voor iedere leerling vanzelfsprekend. Leerlingen die niet in het reguliere traject passen door complexe thuissituaties en persoonlijke beperkingen kunnen verloren raken. Het voorkomen hiervan vraagt om specifieke kennis en begeleiding.

Zeker in onze waterrijke stad is goed kunnen zwemmen noodzakelijk. Daarom moet op alle basisscholen schoolzwemmen aangeboden worden.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. Verdere uitbreiding van het hoger onderwijs in Dordrecht met specifiek focus op zorg, logistiek, onderwijs, techniek en ICT.
2. Uitbreiden van de koppeling van opleidingen met het regionale bedrijfsleven.
3. Invoering van het schoolzwemmen om zo voor alle kinderen een zwemdiploma mogelijk te maken.
4. Gezonde voeding bevorderen door 1x per week een schoolontbijt en (bij voorkeur lokaal geproduceerd) fruit voor scholieren aan te bieden.
5. Extra inzet op de aanpak vroegtijdige schoolverlaters.
6. Samen met de scholen werken aan een gerichte ondersteuning voor kinderen met beperkingen zoals autisme, depressie e.d. binnen het regulier onderwijs.
7. Alle talent, ook van de kinderen tussen 4 en 12 jaar, benutten. Dat betekent dat we de afspraken met scholen voortzetten waar het gaat over het Dordtse Leerprogramma. Op deze manier worden de kansen van kinderen vergroot en dat draagt bij aan het welzijn en de welvaart van de stad.
8. Forse investeringen in de scholen van het Stedelijk Dalton Lyceum en het Insula. Ook de nieuwbouw voor de Vrije School, Pius en de Prins Bernardschool moet voorspoedig ter hand worden genomen.
9. Minimaal een verdubbeling van het budget om alle schoolpleinen te vergroenen, waarbij met scholen en ouders afspraken gemaakt worden over het beheer en onderhoud.
10. Een gemeentelijke sociaal-maatschappelijke zomerbaan voor jongeren in de zomervakantie: "Samen voor de Stad".

3. Wonen op maat

Samenleven doe je niet alleen. Voor het CDA-Dordrecht is wonen veel meer dan een huis of het bouwen van duizenden woningen. Wonen in Dordrecht gaat niet alleen om het individuele recht op een woning, maar om onze gezamenlijke verplichting ervoor te zorgen dat iedereen een dak boven het hoofd heeft. Wonen is ook omzien naar elkaar en ruimte voor ontmoeting en gastvrijheid. Dordrecht mag geen grote, anonieme stad zijn, maar een positief samenstel van wijken, buurten en straten waar mensen wonen, werken, ontmoeten, voor elkaar zorgen en plezier hebben.

3.1 Elke buurt een kloppend hart

Het CDA-Dordrecht is bij uitstek de partij van het ‘Samen’. Het is belangrijk dat gemeenten fysieke ontmoetingsplekken faciliteren in elke gemeenschap in de gemeente. We pleiten voor een kloppend hart in elke buurt, in de vorm van een buurthuis, en gemeentelijke huiskamer of anderszins. Het gaat daarbij om het ontmoeten van de ander. Op die manier draagt zo’n plek bij aan het bestrijden van de eenzaamheid. Het dient tevens een plek te zijn waar gemeentelijke informatie altijd op een laagdrempelige manier beschikbaar en toegankelijk is. Op deze plekken kunnen mensen terecht met vragen over voorzieningen in de buurt, klachten over de gemeente of vragen die betrekking hebben op aanvragen in het sociaal domein. De medewerkers van deze ontmoetingsplaatsen kunnen dan bemiddelen om met de juiste persoon en afdeling van de gemeente in contact te worden gebracht.

In je huis, je buurt en je wijk voel je jezelf thuis en ben je veilig. Het is de plek waar je gezien wordt en waar je sociale leven zich afspeelt. Het CDA-Dordrecht wil dat iedere wijk idealiter een mix kent van arm en rijk, jong en oud, zorgbehoevende en ondersteunende bewoners. Als verschillende groepen mensen met elkaar in dezelfde wijk wonen, ontmoet men elkaar en leert men omgaan met verschillen. Zo wordt de samenleving versterkt, polarisatie voorkomen en worden verschillen overbrugd.

Je voelt je thuis in een wijk waarin je opgroeit, waar je naar school gaat en waar je je eerste huis vindt. Een wijk waar je vervolgens je eigen gezin kunt vormen en waar je tijdens je werkzame leven kunt wonen. Een wijk waarin je nog steeds kunt wonen als je van je pensioen geniet en oud(er) wordt. Een wijk die voelt als een dorp in de stad. Al die wijken met de diversiteit aan bewoners vormen met elkaar de stad Dordrecht.

Het CDA-Dordrecht wil “Wonen op maat”, dit betekent ook meer keuzevrijheid voor bewoners om het huis aan te laten sluiten bij de eigen woonbehoefte: bijvoorbeeld het verduurzamen van de eigen woning, het levensloopbestendig maken met een extra kinderkamer op zolder of juist het gelijkvloers maken van de woning bij het ouder worden. We willen dat de ambtenaren meedenken en adviseren hoe het wel kan en minder vanuit beperkingen denken. Kortom, een overheid die naast je staat.

In de afgelopen jaren zijn de huizenprijzen tot recordhoogtes gestegen. Daardoor is het voor starters en huurders die op zoek zijn naar een eigen woning vrijwel onmogelijk geworden een passend en betaalbaar huis te vinden. Door gebrek aan doorstroming is het ook voor huurders in de vrije sector vrijwel onmogelijk om nog woonruimte te vinden. Daarnaast zijn de huurprijzen extreem hoog en daardoor niet op te brengen. Makkelijke oplossingen zijn er niet, maar we kunnen er wel voor zorgen dat woningen niet worden opgekocht door investeerders die huizen zien als beleggingsobjecten in plaats van als een veilig thuis voor een gezin om te wonen. Daarom heeft de CDA-fractie in de gemeenteraad een voorstel ingediend om speculeren met woningen te voorkomen en te verplichten dat iemand die een huis koopt er zelf in gaat wonen.

3.2 Nieuwbouw & herbestemming

Ook kunnen we ervoor zorgen dat bij nieuwbouwprojecten woningen gebouwd worden die voorzien in de behoefte van alle Dordtenaren. Dat betekent een mix van woningen voor gezinnen, alleenwonenden, senioren en een goede mix tussen sociale woningbouw en vrije sector. Het CDA-Dordrecht wil onderzoeken of er mogelijkheden zijn waarbij Dordtenaren voorrang of voordeel hebben bij het kopen of huren van een woning op ons eiland. We willen hierover afspraken maken bij de ontwikkeling en verkoop van nieuwe woningen.

Net als alle andere partijen wil het CDA-Dordrecht dat er de komende jaren veel woningen worden gebouwd omdat er een schreeuwend tekort is. De ambitie is 10.000 nieuwe woningen in de komende vier jaar. Het CDA-Dordrecht wil daarbij de bestaande groene, open ruimtes in de stad niet dichtbouwen. Het CDA-Dordrecht wil nieuwbouw in de Spoorzone, het Leerpark en het Maasterras. Omdat er veel woningen nodig zijn, pleit het CDA-Dordrecht naast woningen met een tuin voor gezinnen ook voor ruim opgezette middenhoogbouw (circa 10-15 verdiepingen) zonder dat het ten koste gaat van het woongenot van de huidige bewoners. Liever op een beperkt aantal plekken de hoogte in dan veel groen inleveren.

Maar het CDA-Dordrecht wil ook andere manieren en onorthodoxe aanpakken stimuleren. Denk bijvoorbeeld aan het opsplitsen van een bestaand groot huis in twee of drie appartementen of het vergunningsvrij plaatsen van een mantelzorgunit in de achtertuin, waardoor bovendien het oude huis van opa of oma vrijkomt voor een nieuwkomer of doorstromer. Of het realiseren van tijdelijke woningen om de huidige krapte sneller te overbruggen. Verkamering daarentegen willen we aan banden leggen, om negatieve gevolgen voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt te voorkomen.

Ook pleit het CDA-Dordrecht voor een experiment met enkele woonbuurten, off-the-grid, met tiny houses: ecologisch bouwen en wonen. Kleinschalige eco-wijken die met collectief particulier opdrachtgeverschap in samenwerking met de gemeente gebouwd worden. Dat kan interessant zijn voor starters of anderen die een sociale of economische binding met Dordrecht hebben. Ook andere coöperatieve woonvormen verdienen het een kans te krijgen.

Corporaties staan voor een enorme uitdaging om aan alle eisen die lokaal aan ze worden gesteld, te voldoen. Zo zijn er eisen op het gebied van aantallen woningen, betaalbaarheid, duurzaamheid, welstand etc. Het wordt door corporaties vaak als een stapeling van eisen ervaren, terwijl het budget beperkt is. Door de verhuurdersheffing is de slagkracht van corporaties om te voldoen aan de opgaven de afgelopen jaren minder groot geweest dan ze zelf hadden gewenst. Nu er in het kabinet plannen liggen om de verhuurdersheffing af te schaffen, biedt dit enorme kansen voor de corporaties, de huurders en de gemeenten om samen na te denken over het doen van investeringen.

Het CDA-Dordrecht stelt voor om als gemeente mee te denken met de corporaties over het ontwikkelen van een investeringsplan voor corporaties, zodat het geld op de meest efficiënte en nuttige manier wordt uitgegeven. Ook het betrekken van de huurdersbelangenverenigingen is een belangrijke en gewenste toegevoegde waarde.

Ten slotte wil het CDA-Dordrecht passende woonruimte voor mensen van buiten Dordrecht die hier in de zorg, in het onderwijs, bij de politie of in andere sectoren waar een groot tekort is, aan de slag willen. Het opknappen van woningen in de sociale huursector via de woningcorporaties of misschien wel het opkopen van woningen door de gemeente, zijn voor het CDA-Dordrecht reële opties.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. Zich inspinnen voor meer woningen voor studenten (zoals de wooncomplexen op het Leerpark, en straks Thureborgh) en om hen vandaar door te laten stromen naar een reguliere woning in Dordrecht.
2. Een fonds vormen waarmee we garant staan voor de studieschuld van jongeren zodat zij eenvoudiger een hypotheek kunnen aanvragen.
3. Met de corporatie een investeringsplan opstellen waarin we de gezamenlijke ambities fors opwaarts bijstellen.
4. Samen met de wijk bewerkstelligen dat in iedere wijk een goedlopend buurthuis is. Bij voorkeur wordt een buurthuis vanuit de wijk door vrijwilligers geïnitieerd en georganiseerd (bv. door het oprichten van een stichting).
5. Soepelere (welstands)regels introduceren voor het levensloopbestendig maken van woningen en voor kangoeroewoningen of het plaatsen van een mantelzorgunit op eigen terrein. Op deze manier wil het CDA-Dordrecht ervoor zorgen dat ouderen langer zelfstandig en in de eigen buurt kunnen blijven wonen. Om deze reden wil het CDA-Dordrecht ook in iedere wijk zogenaamd 'knarrenhofjes': woonvormen voor senioren voor zowel zelfstandig wonen als met zorgverlening.
6. Extra seniorenappartementen en extra woningen voor bv. gezinnen realiseren waarmee de doorstroom wordt bevorderd. Er is een groep ouderen die in relatief grote woningen woont. Deze ouderen willen vaak wel doorverhuizen, maar het aanbod voor een geschikte seniorenwoning is er niet of is te klein.
7. Het woningbouwprogramma primair op doelgroepen richten, zoals starters, gezinnen, senioren, studenten en doorstromers. De prijsklasse (wat is voor hen betaalbaar) en het type woning (bv. een appartement of een woning met een tuin) zijn daarvan een afgeleide, en niet andersom.
8. Het aanbod van betaalbare huurwoningen vergroten. Daarom moet bij ieder nieuwbouwproject ook een deel sociale huurwoningen worden gerealiseerd. We hanteren daarbij een streefpercentage van 30% op projecten waar de gemeente een leidende rol heeft. Het CDA-Dordrecht wil afspraken met de woningcorporaties maken om deze woningen sneller te realiseren en het bestaande aanbod van sociale huurwoningen te verduurzamen.
9. Ter overbrugging van de huidige krapte op de woningmarkt wil het CDA-Dordrecht een versnelde procedure om tijdelijke woningen realiseren.
10. Een huis is om in te wonen, niet om veel geld mee te verdienen over de rug van woningzoekenden. De macht van vastgoedbeleggers en speculanten op de woningmarkt leggen we sterk aan banden. Het CDA-Dordrecht wil de zelfbewoningsplicht en anti-speculatiebeding voor gekochte woningen met een WOZ-waarde tot 355.000 stevig handhaven om op deze manier te voorkomen dat inwoners worden afgetroefd door vastgoedbeleggers en speculanten.
11. Ook wil het CDA-Dordrecht dat de gemeente nadrukkelijk de mogelijkheid openhoudt om zelf woningen te kopen of te laten bouwen voor starters en specifieke beroepsgroepen. Op deze manier zijn we minder afhankelijk van de prestaties van marktpartijen en woningcorporaties, mocht de voortgang onvoldoende zijn.
12. Ook willen we mogelijkheden creëren voor coöperatieve woonvormen en daarmee gezamenlijke initiatieven van bewonersgroepen mogelijk maken.
13. Inspraak mogelijk maken van burgers en een burgerberaad bij grote projecten.
14. Het verduurzamen en/of isoleren van woningen voor iedereen aantrekkelijk maken door aan bewoners een laagrentende lening aan te bieden. De maandelijkse aflossing van deze lening moet minder hoog zijn dan de te verwachten energiekostenbesparing. Ook het instellen van een fysiek loket voor het verkrijgen van informatie kan burgers helpen om de woning te verduurzamen.

4. Een veilige en schone buurt

Het CDA-Dordrecht wil dat het veilig is in de buurt waar we leven. Voor een veilige buurt zorgen we samen. Een buurt waar we elkaar kennen en een oogje in het zeil houden. Simpelweg elkaar groeten, een praatje met je burens. Een buurt waar we de boel samen netjes houden, verloedering tegengaan en zwerfafval opruimen. In zo'n omgeving voel je je veilig en loop je met een gerust hart op straat, zelfs 's avonds laat.

Niet alleen de burgers, maar ook de overheid draagt zorg voor een veilige leefomgeving en het handhaven van de openbare orde. Optreden tegen criminaliteit, bedreigingen en overlast, maar ook bescherming tegen gevaren zoals overstroming, vervoer van gevaarlijke stoffen, giftige industrie, etc. behoort tot haar taken. Met steun van burgers die alert zijn en waar nodig signalerend optreden. En met een wijkagent die 100% van de werktijd aanwezig is, zichtbaar is en bekend is in en met de buurt.

4.1 Veiligheid in eigen huis en eigen buurt

Op hogere leeftijd worden ouderen kwetsbaarder voor oplichting en kleine criminaliteit, ook via het internet. Denk bijvoorbeeld aan oplichters aan de deur met babbeltrucs of digitale oplichters die bankpasgegevens achterhalen. Dit heeft een grote impact op het gevoel van veiligheid voor ouderen en het leidt bovendien tot schaamte. Het CDA-Dordrecht wil gerichte voorlichting voor ouderen door de wijkagent, banken en bedrijven en wil extra aandacht geven aan meldingen en aangiftes van ouderen met een apart meldpunt of loket. Zo kunnen ouderen hun eigenwaarde, zelfredzaamheid en zelfvertrouwen in een steeds complexere wereld versterken.

Het CDA-Dordrecht ziet een grote rol voor inwoners als het gaat over de veiligheid in hun wijk. Inwoners en/of buurtverenigingen nemen ook zelf verantwoordelijkheid voor veiligheid en leefbaarheid in de wijk. Initiatieven zoals buurt-WhatsApp-groepen en buurtouders die jongeren aanspreken, stimuleren we. In de afgelopen jaren is het aantal buurtruzies toegenomen, mede doordat het thuiswerken vanwege corona veel meer voorkomt. Het CDA-Dordrecht zet samen met woningcorporaties en de wijkteams in op buurtbemiddeling en wil zo escalatie of een gang naar de rechter voorkomen.

Steeds vaker krijgen we te maken met verwarde personen die voor overlast zorgen en gevaarlijk kunnen zijn voor anderen. Bewoners die ernstige overlast veroorzaken en een gevaar voor zichzelf of hun omgeving vormen, moeten als het aan CDA-Dordrecht ligt met dwang uit huis worden gezet. Hiervoor wil het CDA-Dordrecht het experiment met de Merwedehuisjes in samenwerking met onze buurgemeenten uitbreiden. Wij vinden dat iedere inwoner van Dordrecht recht heeft op een veilige en rustige plek. Dat geldt voor 'gewone' mensen, maar ook voor overlastgevers, mensen met psychische of psychiatrische problemen, en voor mensen die om uiteenlopende redenen dak- of thuisloos zijn geworden. Het CDA-Dordrecht laat niemand in de kou staan. Het aantal plekken voor nood- en nachtopvang of tijdelijke huisvesting moet voldoende zijn: iedereen die in nood aanklopt 'bij de herberg' laten we binnen. De opvang van kwetsbaren doen we wel nadrukkelijk samen met omliggende gemeenten. Samen hebben we een verantwoordelijk voor alle burgers.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. **De wijkagent die iedereen kent. Alle wijkbewoners weten wie de wijkagent is doordat deze zich aan de wijkbewoners voorstelt. Dit kan met een huis-aan-huis-flyer met daarop zijn of haar gegevens en een telefoonnummer waarop de agent bereikbaar is. Op die manier is de agent herkenbaar en goed benaderbaar bij vragen of bij signalen van en over wijkbewoners.**
2. **Voorlichting aan ouderen om babbeltrucs aan de deur of oplichting via internet en sociale media te voorkomen. Een fysiek meldpunt of loket voor ouderen is ook nodig.**

3. **Steun voor buurtinitiatieven om de wijk veilig te houden zoals Whats-app buurtpreventie en buurtvaders die 's avonds een rondje door de wijk lopen.**
4. **Flexibele inzet van cameratoezicht, afhankelijk van de wensen van buurtbewoners en van de politie.**
5. **Preventief fouilleren in wijken waar en wanneer dat doelmatig is.**
6. **Gedwongen uitzetting van bewoners die een ernstig gevaar voor zichzelf en hun omgeving vormen. Het CDA-Dordrecht wil dat er voldoende reguliere en crisisopvang is en wenst uitbreiding van het experiment met de Merwedehuisjes in de regio.**

4.2 Bescherming tegen discriminatie, ondermijning, geweld en (drugs)criminaliteit

Het CDA-Dordrecht wil dat Dordrecht een veilige stad is voor LHBT+ personen, met extra aandacht voor hun positie op scholen, bij sportverenigingen en in zorginstellingen. Dordrecht is al 10 jaar regenbooggemeente en er worden mooie dingen gedaan, onder andere door sportverenigingen en het reformatorisch onderwijs. Deze inzet verdient een steun in de rug.

Straatintimidatie en discriminatie moeten stevig worden aangepakt. Naast LHBT+ personen treft dit ook vaak meisjes en vrouwen die te maken krijgen met ongewenst gedrag. Aangifte doen moet eenvoudiger zijn en de aangiftes moeten serieus worden genomen.

Als door criminele activiteiten de bovenwereld zich vermengt met de onderwereld is er sprake van ondermijning. Ondermijning tast de rechtsstaat aan. Drugsdumpingen in de Biesbosch, mensen die onder bedreiging of chantage een zolder moeten afstaan voor een illegale hennepplantage, massagesalons waar je nooit een klant ziet of een drugslab op een bedrijventerrein zijn hier voorbeelden van. We willen niet dat dit in Dordrecht plaatsvindt.

Op dit moment zijn er in Dordrecht nog vijf vergunningen voor bestaande coffeeshops. Het roken van een jointje, het slikken van een XTC-pilletje is minder onschuldig dan sommigen je laten geloven; achter de handel gaat een schimmige wereld schuil van zware criminaliteit en nietsontziend geweld. Bovendien zorgt de vestiging van bijvoorbeeld een coffeeshop voor overlast in de buurt en geeft dit een gevoel van onveiligheid. Bij coffeeshops moet streng worden gehandhaafd en we willen de mogelijkheid onderzoeken om coffeeshops naar bijvoorbeeld een industrieterrein buiten de stad te verplaatsen.

Het CDA-Dordrecht maakt zich zorgen over illegale prostitutie en andere vormen van uitbuiting van mensen en wil hier een eind aan maken door een strengere aanpak. Slachtoffers van uitbuiting verdienen aandacht en passende opvang. Meer slachtoffers willen we voorkomen door preventie.

De daders en klanten moeten strenger worden aangepakt en deze zaken moeten een hogere prioriteit krijgen. Aan de andere kant moet er ook meer aandacht en hulp komen voor de slachtoffers om uit onwenselijke situaties te ontsnappen. Met o.a. preventie en voorlichting moet worden voorkomen dat meisjes in handen vallen van loverboys.

Het CDA-Dordrecht heeft de volgende speerpunten voor de komende jaren:

1. **De gemeente trekt samen met politie, belastingdienst en andere organisaties op om ondermijning tegen te gaan. Een voortzetting van een strenge toepassing van de Wet BIBOB blijft bij het beoordelen van vergunningaanvragen nodig.**
2. **Het melden van signalen van ondermijning moeten inwoners anoniem kunnen doen. Inwoners moeten voorlichting krijgen over wat ondermijning is en concrete voorbeelden en over het kunnen herkennen van ondermijnende situaties. De meldpunten moeten ook bekend zijn bij de inwoners.**

3. **Veiligheid voor LHBT+ personen en vrouwen. Op straat, op school en sportverenigingen mag er geen sprake zijn van pesterijen, mishandeling, geweld of seksuele intimidatie. Het doen van aangifte moet makkelijker worden en bovendien moet er prioriteit worden gegeven aan deze aangiften.**
4. **Coffeeshops zijn ongewenst in woonwijken of in de nabijheid van scholen of bij zorg- en welzijnsinstellingen. Coffeeshops die nu nog overlast geven, moeten dus verplaatst worden zodat overlast afneemt.**
5. **Tegen mensenhandel, illegale prostitutie en uitbuiten moet hard worden opgetreden. Daders en klanten moeten strenger worden aangepakt. Hulp en zorg aan slachtoffers moet meer prioriteit krijgen.**
6. **Voor handhaving (inclusief de inzet van BOA's) moet extra geld worden uitgetrokken.**

4.3 Veiligheid rondom industrie, verkeer en vervoer

Een veilige buurt gaat ook over bescherming tegen incidenten bij chemische industrie (denk aan Chemours op De Staart) of vervoer van gevaarlijke stoffen (denk aan de giftreinen en de N3 als route voor gevaarlijke stoffen). Om afspraken met de industrie en landelijke overheden te kunnen maken, moet de gemeente Dordrecht de eigen deskundigheid vergroten.

Het CDA-Dordrecht wil echter nog meer doen om de leefbaarheid en de veiligheid te vergroten. Het is ons al jaren een doorn in het oog dat de stad een doorvoerroute is geworden van gevaarlijke stoffen, via de weg (A15-N3-A16), het spoor en het water. Hierbij worden de veiligheidsrisico's voor omwonenden regelmatig overschreden en grijpen de verantwoordelijken van de landelijke overheidsinstanties niet in. Het CDA-Dordrecht wil extra middelen en inzet om de giftreinen uit de stad te krijgen.

Het CDA-Dordrecht wil, samen met andere partijen uit Dordrecht, met buurgemeenten en met onze provinciale en de landelijke CDA-afdeling pleiten voor het verleggen van de goederenroutes voor gevaarlijke stoffen.

In plaats van het vervoer van giftige stoffen willen we meer personenvervoer via het water en het spoor en betere, directe Intercityverbindingen met Breda en het Zuiden en Rotterdam, Den Haag, en de Randstad. Wat het wegverkeer betreft, wil het CDA-Dordrecht bovendien een maximumsnelheid van 80 km/uur op de N3 en de A16, voor zover op het eiland van Dordt. Daarmee neemt de geluidsoverlast flink af, verbetert de luchtkwaliteit en wordt de veiligheid vergroot.

De zeggenschap van de gemeente Dordrecht over de lokale openbaar vervoer (water)buslijnen dient significant te verbeteren. Momenteel worden inwoners van Dordrecht en de gemeenteraad te vaak overvallen door ongewenste wijzigingen in het OV-net.

Het Openbaar Vervoer voor ouderen en minder mobiele inwoners dient goed bereikbaar te zijn. Ook voor minder mobiele inwoners met een smalle beurs dient het gebruik van zowel OV als de Drechthopper financieel haalbaar te blijven.

Kwetsbare verkeersdeelnemers zoals fietsers, voetgangers en kinderen verdienen extra bescherming. In woongebieden wordt 30 kilometer per uur het maximum. Op hoofdwegen wil het CDA-Dordrecht het gemotoriseerde verkeer scheiden van fietsers en voetgangers om de veiligheid te bevorderen.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. **Dat giftreinen niet meer door de stad rijden en dat al het vervoer van gevaarlijke stoffen door Dordrecht wordt verminderd.**
2. **Bedrijven stimuleren de vervuilende bedrijven te verminderen.**
3. **Een maximumsnelheid van 80 kilometer per uur op de N3 en de A16 om de geluidsoverlast te verminderen en de leefbaarheid te vergroten.**
4. **In woongebieden maximaal 30 kilometer per uur en op doorgaande wegen aparte, bredere fietspaden voor de veiligheid van de kwetsbare verkeersdeelnemers.**
5. **Tussen de wijken onderling en naar de binnenstad worden herkenbare, groen gekleurde, goed bewegbewijzerde snelfietsroutes aangelegd waarbij de doorstroming gemaximaliseerd wordt. Dit betekent zo min mogelijk verkeerslichten en bij onvermijdelijke verkeerslichten een korte wachttijd.**
6. **Trottoirs, parken en gemeentelijke panden moet goed toegankelijk zijn voor minder validen.**
7. **Duurzame ecologisch verantwoorde verlichting aanbrengen op de Wantijdijk tussen de Noordendijk en de N3, bv. door 'groene lampen' te gebruiken.**
8. **De zeggenschap van Dordrecht over de lijnvoering in het lokale Openbaar Vervoer significant verbeteren.**
9. **Het OV en de Drechtopper moeten ook in financiële zin haalbaar blijven voor minder mobiele inwoners met een smalle beurs.**

4.4 Respect en fatsoen

Veiligheid en in het bijzonder veilig verkeer gaan over fatsoen en gezond verstand. Rustig rijden bij scholen, zebrapaden en geen onverantwoord gedrag met inhalen in de bebouwde kom of op lawaaige quads en motoren door woonwijken en langs terrassen racen is echt niet normaal. Het CDA-Dordrecht wil streng optreden tegen verkeersshorcken en hun pakkans vergroten.

Geweld tegen politie en hulpverleners is onacceptabel. Ook het bedreigen van politici en overheidsfunctionarissen, zowel fysiek als anoniem op internet en sociale media, is niet acceptabel. Voor het CDA-Dordrecht is het onacceptabel dat mensen die voor ons en de publieke zaak werken hiermee te maken krijgen. Respect en fatsoen zijn de waarden die versterkt moeten worden. Van de CDA-vertegenwoordigers mag u verwachten en van ze eisen dat zij het goede voorbeeld geven, in de verkiezingscampagne, in het raadswerk, maar ook privé. Spreek ons hier gerust op aan!

Het CDA-Dordrecht stelt:

1. **In Dordrecht is regelmatig sprake van straatintimidatie. Vooral vrouwen zijn daarvan het slachtoffer. Dat is onaanvaardbaar en daarom stellen we een meldpunt in waar burgers intimidatie kunnen melden, zodat de burgemeester in samenspraak met de politie dit gedrag kunnen aanpakken.**
2. **Drugs is niet normaal, ook niet tijdens evenementen. Voorwaarde voor een vergunning is dat evenementenorganisatoren voorlichting geven tijdens hun evenement en werk maken van het weren van drugs. Als dat onvoldoende gebeurt, kan de organisator zijn vergunning verliezen.**

5. Een groene, duurzame omgeving

Het CDA-Dordrecht wil van Dordrecht een groene, duurzame omgeving maken.

Dat betekent dat we samen met inwoners en bedrijven willen kijken waar we meer bomen, struiken, gras en planten kunnen krijgen. Tegelijk willen we de huidige parken, sportvelden en groenvoorzieningen behouden. Omdat groen ervoor zorgt dat het op een hete zomerdag koel blijft en dat na een flinke hoosbui de riolering niet overstroomt. Want met steeds vaker extreem weer moeten we in Dordrecht ook maatregelen gaan treffen, zodat we prettig kunnen blijven wonen, werken en recreëren op ons eiland.

We zijn zuinig op de Dordwijkzone als unieke, groene long van de stad. Deze zone transformeren we naar een aantrekkelijk gebied om te sporten en recreëren. Het CDA-Dordrecht is tegen grootschalige woningbouw in dit gebied.

Het CDA-Dordrecht wil dat Dordrecht zijn verantwoordelijkheid neemt om de landelijke afspraken te halen m.b.t. klimaatneutraal, emissievrij en circulair. Omdat we goed voor de aarde moeten zorgen en Dordrecht zo goed mogelijk willen doorgeven aan onze kinderen en de volgende generaties.

CDA-Dordrecht is de partij van waarden, normen en fatsoen. Dat betekent dat we de straten, pleinen en parken schoonhouden, geen afval en troep laten slingeren ook alles op alles zetten om illegale dumpingen in de Biesbosch en het buitengebied tegen te gaan.

5.1 Water opvangen bij hoosbuien en koel blijven bij hittegolven

De laatste jaren hebben we vaak te maken met hevige regenbuien en ook hittegolven komen vaker voor. Deze vormen van extreem weer zullen steeds vaker voorkomen. Iedere vierkante meter steen, beton of tegels zorgt ervoor dat het regenwater niet de grond in gaat, maar naar de inwoners op het laagste plekje. Daarom wil het CDA-Dordrecht samen met de inwoners van Dordrecht zoeken naar mogelijkheden om verharding en tegels te vervangen door groen en gras, planten en perkjes.

Om de zomerse hittegolven van de komende tijd aan te kunnen, is meer groen rondom de huizen ook wenselijk. Het CDA-Dordrecht vindt niet dat de gemeente gaat over hoe u uw tuin inricht, maar we willen groene tuinen en daken wel stimuleren met bijvoorbeeld belastingvoordeel of subsidie of goedkope leningen.

Dit wil het CDA-Dordrecht tegen hittestress en wateroverlast en vóór een groene, leefbare stad:

1. **Samen met bewoners willen we hun straat ombouwen tot een 'tuinstraat' naar Antwerps voorbeeld. Dit kan door de bestaande verhardingen te vervangen door onder meer plantvakken, bomen, kruiden- en moestuintjes, grasperkjes, klimplanten.**
2. **Bij ieder nieuwbouwproject moet gezorgd worden voor waterberging op het eigen terrein of in de eigen wijk.**
3. **Het CDA-Dordrecht wil het aanschaffen van regentonnen door inwoners stimuleren en ook het vervangen van tegels door groen. Van hard naar zacht en van grijs naar groen.**
4. **Het CDA-Dordrecht wil niet dat na iedere hoosbui de kelders en woonkamers vollopen. Daarom wil het CDA-Dordrecht bij de bekende 'overstromingsplekken' met de bewoners van de buurt en de verzekeraars oplossingen gaan zoeken. En dan zetten we eerst in op opvangen van het water in de wijk en als het niet anders kan op afvoeren. Iedere wijk een eigen dijk!**
5. **We vergroenen zoveel mogelijk pleinen op een wijze dat ze goed bereikbaar zijn en aantrekkelijk om te verblijven. Onder meer het Otto Dicke en het Beverwijcksplein hebben veel meer potentie en moeten een aantrekkelijke plek worden om rustig te recreëren met het gezin.**
6. **We zijn zuinig op onze stadsparken en versterken de recreatieve functie daarvan.**
7. **De Dordwijkzone willen we transformeren naar een uniek groen gebied om in te sporten en te recreëren. Grootschalige woningbouw past daar niet bij.**

8. **De gemeente moet veel meer dan nu het goede voorbeeld geven. Het CDA-Dordrecht pleit ervoor om alle openbare (publieke) parkeerterreinen en grote pleinen om te bouwen naar groenblauwe terreinen. Meervoudig gebruik in de vorm van bijvoorbeeld een waterberging onder het terrein, of door het asfalt en de klinkers te vervangen door een duurzaam, groen alternatief waar het water wel weg kan zakken.**
9. **Het subsidiëren van het aanbrengen van groene daken.**

5.2 Energietransitie en isolatie van woningen en gebouwen

Op termijn moet iedereen overschakelen van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energie. Het CDA-Dordrecht vindt het belangrijk dat alle maatregelen betaalbaar blijven want zelfs een bovenmodaal gezin heeft meestal niet de financiële ruimte om voor deze energietransitie de benodigde investeringen te doen. Wat het CDA-Dordrecht betreft neemt de gemeente hier veel meer regie en worden inwoners ontzorgd als ze hun woning willen verduurzamen en bijvoorbeeld van het gas af willen. De gemeente verstrekt waar nodig subsidies om het voor mensen mogelijk en aantrekkelijk te maken maatregelen te nemen zoals woningisolatie, dubbel glas, het vervangen van de CV-ketel voor elektrische verwarming of een warmtepomp, of een aansluiting op het warmtenet.

Naast de al genoemde hittegolven in de zomer zijn er ook gure herfst dagen en koude winterdagen. Dan helpt het als onze huizen goed geïsoleerd zijn om het behaaglijk warm te houden, maar ook om koel te blijven op een hete zomerdag. Het CDA-Dordrecht wil daarom minder strenge regels voor eigenaren van gebouwen voor verduurzaming en verbetering van de eigen woning. Dus voor dubbel glas, zonnepanelen op het dak, warmtepompen en dergelijke moeten er geen onnodige (welstands)eisen of verplichtingen zijn waardoor verduurzaming onmogelijk of onbetaalbaar wordt.

Verder wil het CDA-Dordrecht dat de opbrengsten van bijvoorbeeld zonnecollectoren en windmolens ten goede komen aan de inwoners van Dordrecht zelf. Daarom zijn we tegen grote bedrijven en investeerders die hier windmolens en zonnepanelen willen plaatsen op nu nog groene percelen. De bestemmingsplannen moeten hierop aangepast worden.

Het CDA-Dordrecht wil elektrisch rijden bevorderen en daarmee de uitstoot van CO₂ en schadelijke stoffen terugdringen. Op termijn zal de overgang naar elektrisch rijden of op waterstof overal nodig zijn, maar het CDA-Dordrecht wil starten met het historische centrum. Dat geldt in eerste instantie voor de gemeentelijk auto's, de vuilnisauto's van het gemeentelijk bedrijf HVC en de bussen. Als tweede geldt het voor de bevoorrading van winkels en bedrijven en voor de post- en pakketbezorging door transporteurs van buiten Dordrecht. Voor Dordtse bedrijven is een overgangsregeling nodig. Voor particulieren dient het aantal elektrische laadplaatsen flink toe te nemen. Het elektriciteitsnet dient toekomstbestendig gemaakt te worden, ook voor het 'terugleveren' van elektriciteit van particulieren en bedrijven via zonnepanelen. Het CDA pleit voor onderzoek naar een optimale laad- en opslagcapaciteit van elektriciteit in Dordrecht.

In Dordrecht hebben we een warmtenet waarmee we huizen en andere panden van het aardgas kunnen halen. Belangrijk is dat de warmte in de toekomst niet (alleen) met afvalverbranding geproduceerd wordt en we willen van HVC een plan hoe dat gebeurt. Het warmtenet wordt nu ontwikkeld met woningen van corporaties en nieuwbouwwoningen. Het CDA-Dordrecht wil dat mensen hun huis kunnen aansluiten op het warmtenet. Voor veel huizen is dit de goedkoopste oplossing om van het aardgas af te komen. Toch is het nog altijd duurder dan een nieuwe CV-ketel en daarom willen we een proef waarbij de gemeente de regie neemt en het ook financieel mogelijk maakt. Het CDA-Dordrecht wil dat het warmtenet voor inwoners altijd goedkoper is dan het verwarmen van je huis met aardgas.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. **Dat de gemeente de regie neemt en bewoners ontzorgt die hun woning willen verduurzamen, isoleren en naar een duurzame energievorm willen. Het werk, het regel en de risico's uit handen nemen van de bewoners en waar nodig subsidiëren.**
2. **Dat ook de eigenaren van gewone huizen kunnen aansluiten op het warmtenet De warmte moet duurzaam worden opgewekt en niet (alleen) met afvalverbranding. De warmte van het warmtenet moet goedkoper zijn dan het verwarmen met aardgas.**
3. **Dat eigenaren van oudere huizen en ook panden in het centrum niet belemmerd worden door onnodige welstandsregels bij het verduurzamen en isoleren. Het klimaat en de toekomst van onze kinderen vinden we belangrijker dan de verplichte kleur of vorm van een dakpan.**
4. **Dat het buitengebied open en groen blijft. Daarom geen windmolens en zonnepanelen in de polder. Hier dienen de bestemmingsplannen geen ruimte voor te bieden.**
5. **Voldoende laadplaatsen voor elektrisch rijden en zorgen voor een elektriciteitsnet dat op de nieuwe toekomst berekend is. Gemeente, HVC en de bussen in de binnenstad gaan helemaal over op elektrisch vervoer. Bestaande parkeerterreinen van de gemeente overkappen met zonnepanelen en voorzien van laadpalen en accu's (opslag elektriciteit).**

5.3 Afvalinzameling, zwerfafval en recycling

Het CDA-Dordrecht wil de totale hoeveelheid afval graag verminderen. Minder zwerfafval op straat, in parken en buitengebied. Minder verpakkingsmateriaal en minder wegwerpartikelen. Dat begint bij ons allemaal met wat netheid en fatsoen en verantwoordelijkheidsgevoel om eigen en andermans afval op te ruimen. Het CDA-Dordrecht is daarom een warm voorstander van een initiatief als Dordtse Doorpakkers.

Wat betreft de afvalinzameling is CDA-Dordrecht van mening dat we zo min mogelijk afval moeten maken en het afval dat er is moeten hergebruiken (recycling, circulaire economie) in plaats van verbranden. Ook hier geldt dat het betaalbaar moet blijven en dat het ook uit te leggen en te begrijpen is. Als we ervoor willen zorgen dat er geen afval, plastic of andere troep in het milieu verdwijnt, moeten we ervoor zorgen dat inleveren, inzamelen en opruimen de aantrekkelijkste optie is. Afval verwerken kost geld en zeker afval verbranden kost geld. Hoe minder afval we hebben en hoe meer afval er wordt hergebruikt, des te beter is het ook voor onze portemonnee.

Om de hoeveelheid restafval terug te brengen (we streven uiteindelijk naar nul) is het nodig dat een groter deel van het afval hergebruikt wordt dan nu het geval is. In Dordrecht presteren we slechter dan in de omliggende gemeenten. Er zijn verschillende manieren om ons afval beter te recyclen en wij vinden dat geen manier hierbij onbespreekbaar moet zijn. Zowel het thuis scheiden door inwoners, als het achteraf machinaal scheiden met machines, gebeuren al in Dordrecht. In de laagbouw halen we de beste resultaten met het scheiden door inwoners en in de hoogbouw en delen van de binnenstad worden betere resultaten gehaald met scheiden met een machine. Maar bij beide manieren staan de ontwikkelingen niet stil en vinden er innovaties plaats.

Het CDA-Dordrecht wil de afvalinzameling betaalbaar houden en de afvalstoffenheffing niet meer dan de inflatiecorrectie laten stijgen. Bovendien willen we meer service voor inwoners om afval scheiden te stimuleren. Het CDA-Dordrecht wil daarom dat inwoners zelf mogen kiezen of ze een kliko krijgen om het kunststof te verzamelen of dat ze dat met zakken doen. We willen dat er veel meer ondergrondse verzamelcontainers komen voor restafval zodat bij veel huizen de grijze kliko weg kan. Verder willen we dat het Afvalbrenghstation vaker opengaat en minimaal één avond per week open is.

Ook willen we dat er in het voorjaar bij de grote schoonmaak in meer wijken door HVC containers worden gezet waar inwoners hun afval gescheiden kwijt kunnen. Wij vinden dat goed scheiden moet lonen en daarom willen wij best denken over een beperkte financiële prikkel die daarbij kan helpen. Daarbij vinden we wel dat minimaal 75% van de Dordtenaren er dan financieel voordeel van moet kunnen hebben.

Tot slot willen we van HVC dat zij aantoont dat ons afval vervolgens ook echt wordt hergebruikt en niet aan de achterkant alsnog in de verbrandingsoven gaat.

Het CDA-Dordrecht wil:

- 1. Initiatieven ondersteunen waarbij inwoners zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen wijk door zwerfafval op te ruimen en verloedering tegen te gaan (Dordtse Doorpakkers).**
- 2. Extra handhaving inzetten en hogere boetes geven voor afvaldumping en overlast in wijken.**
- 3. Harder optreden tegen milieucriminelen die hun giftige afval dumpen in het buitengebied of de Biesbosch.**
- 4. Alle mogelijkheden benutten om het afval dat verbrand wordt te verminderen. Inwoners mogen zelf kiezen of ze een oranje bak willen of hun plastic in zakken doen. Meer ondergrondse verzamelcontainers voor restafval zodat er een grijze bak aan huis weg kan. Het afvalbrengrstation moet ruimer open.**
- 5. Dat inwoners die afval scheiden worden beloond door ze een lagere afvalstoffenheffing te laten betalen. We willen de garantie dat gescheiden afval ook echt wordt hergebruikt.**

6. Een aantrekkelijke en ondernemende stad

Dordrecht beschikt over veel wat onze stad aantrekkelijk maakt om in te wonen, recreëren, cultuur te beleven. Het CDA-Dordrecht wil deze pluspunten bewaren en waar mogelijk beter en breder benutten.

De combinatie van water, bijvoorbeeld de oude havens in de binnenstad en de kreken in en rond de Biesbosch maken de stad aantrekkelijk voor watersporters en liefhebbers van cultureel erfgoed. Door de centrale ligging aan het water, aan het spoor en tussen twee grote snelwegen is Dordrecht ook aantrekkelijk voor veel bedrijven en ondernemers.

6.1 Recreatie, toerisme, evenementen

Inmiddels geniet Dordrecht een goede naam als mooie festivalstad waar in de zomer, maar bijvoorbeeld ook rond kerst, veel te doen is. Die goede naam koesteren we en waar mogelijk verstevigen we die ook nog door het binnenhalen/organiseren van aansprekende evenementen.

Toeristen en inwoners willen ook gebruik kunnen maken van onze horecavoorzieningen. Een ruimhartig terrassenbeleid dat hiervoor ruimte biedt is hiervoor een randvoorwaarde. Dit natuurlijk wel gekoppeld aan veiligheid en het voorkomen van overlast voor omwonenden. Samen met de buurtbewoners en de ondernemers zoeken we naar goede werkbare oplossingen.

In de buitengebieden is het goed wandelen en fietsen. Het CDA-Dordrecht is voor het verder ontwikkelen van wandel- en fietsroutes die aansluiten op voorzieningen zoals openbaar vervoer en horeca. Een of meer 'rondjes Dordt' voor fietsers en wandelaars verdienen hierin een plek. Vanouds houden mensen ervan om in open buitenwater te recreëren en te zwemmen. Op dit moment is het aantal plekken waar dit kan te beperkt.

1. **We willen een stadsstrand langs Het Wantij en een strand bij de Viersprong realiseren.**
2. **We maken werk van de realisatie van een kinderspeelparadijs, zodat jonge gezinnen extra binnenrecreatiemogelijkheden krijgen in de stad.**

6.2 Binnenstad, cultureel erfgoed, winkels

Het CDA-Dordrecht is voor een goed bereikbare binnenstad, maar wil de auto zoveel mogelijk weren uit het oude centrum. Daarom willen we de parkeergarages in hartje centrum voor de bewoners bestemmen en bezoekers van de stad bij kortdurend bezoek in de parkeergarages direct naast de binnenstad laten parkeren. Voor langduriger bezoek zorgen we voor twee transferia aan de rand van de stad met aansluitend een snelle, bij het parkeertarief inbegrepen shuttlebus naar de binnenstad. Hiermee wordt dit centrum nog aantrekkelijker als winkel- en horecagebied.

Leegstand en verloedering moet actief worden tegengegaan. Een schoon, goed bereikbaar, attractief winkelgebied met sfeer en beleving is noodzakelijk. Aandacht voor veiligheid en handhaving van de openbare orde hoort hierbij.

Verkleinen van het kernwinkelgebied in het centrum en goede zonering van horecaclusters dragen er aan bij dat een (toeristisch) bezoek aan de stad aantrekkelijker wordt.

Het CDA-Dordrecht wil:

1. **Het kernwinkelgebied in het centrum verkleinen en niet meer in gebruik zijnde winkels herbestemmen tot woningen.**
2. **Transferia aan de rand van de stad met een bij het parkeertarief inbegrepen shuttlebusvoorziening naar de binnenstad.**
3. **Een autoluwe binnenstad waarin de parkeergarages in hartje centrum beschikbaar gemaakt worden voor parkeren door binnenstadbewoners.**
4. **Zorgen voor goede bewegwijzering naar het winkelgebied en naar culturele voorzieningen en het horecagebied.**
5. **Een doordachte horecazonering met een ruimhartig terrassenbeleid.**
6. **De binnenstad verbinden met het historisch havengebied en onderzoeken of er meer plaatsen kunnen worden gecreëerd voor het afmeren van passanten, bijvoorbeeld in de kalkhaven waar na het vertrek van Dolderman veel ruimte zal zijn.**
7. **Het CDA-Dordrecht wil dat de gemeente actief optreedt tegen eigenaren die hun panden laten verloederen of leeg laten staan, zoals nu het geval bij het Teerlink-pand en bij de Groothoofdspoort.**

6.3 Ondernemers en bedrijven

Dordrecht is vanouds een stad waar ondernemers de ruimte krijgen. Ondernemers houden de stad levendig en bouwen aan Dordrecht.

Dat willen we graag zo houden: we betrekken ondernemers in een zo vroeg mogelijk stadium bij de ontwikkeling van plannen. We stimuleren op allerlei manieren het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Goede, gezonde arbeidsomstandigheden en opleidingsmogelijkheden zijn belangrijke randvoorwaarden voor een gezonde arbeidspopulatie. We zetten in op het wendbaar en flexibel maken van mensen en bedrijven om zo een aantrekkelijke arbeidsmarkt te creëren. Als gemeente doen we graag zaken met bedrijven die deze zaken hoog in het vaandel hebben staan en ook in de praktijk brengen.

Het CDA-Dordrecht wil de bereikbaarheid van Dordrecht via spoor, weg en water verder verbeteren. Goede spoor- en wegverbindingen met Breda en het zuiden, met Rotterdam en de Randstad, en met Gorinchem zijn belangrijk voor onze economische groei.

Het CDA-Dordrecht is trots op de unieke samenwerking tussen onderwijs, bedrijven en gemeente op het Leerpark. Wij willen graag dat de jongeren en studenten die we daar opleiden aan de slag gaan bij bedrijven uit Dordrecht en omgeving. Samen met de bedrijven gaan we zoeken naar passende huisvesting voor zowel de studenten als degenen die klaar zijn met hun opleiding en in Dordrecht aan de slag willen.

In het kort wil het CDA-Dordrecht de komende jaren:

1. **Overbodige regels moeten worden geschrapt, zodat ondernemers minder of geen bureaucratie meer ervaren vanuit de gemeente. Samen met ondernemers beoordelen we welke regels overbodig zijn in de voor ondernemers relevante lokale wet- en regelgeving. Ook gaan we na welke verbeteringen er mogelijk zijn in het vergunningenbeleid.**
2. **Er komt een herkenbaar ondernemersloket waar alle ondersteuning voor ondernemers wordt samengebracht. Denk daarbij aan 'Dordt Onderneemt', het ondernemersloket op het Leerpark en activiteiten van Dordt Marketing.**
3. **Lokale ondernemers betekenen veel meer voor de lokale gemeenschap en verdienen de voorkeur boven multinationals. Daarom zoeken we de randen van de wet op om hen beter in positie te brengen bij het toewijzen van opdrachten en aanbestedingen vanuit de gemeente.**

4. **Ondernemers vooraf uitgebreid betrekken bij plannen die hun functioneren raken om zo een klimaat te creëren van openheid en samenwerking. De Kamer van Koophandel kan hierbij, zowel naar de gemeentelijke overheid als de ondernemers een actieve rol spelen door voorlichting, door een ondernemersservicedesk in Dordrecht en door haar kennis van de lokale economie te delen.**
5. **De goede verbindingen over weg, water en spoor beter benutten: niet alleen de lasten (vervuiling, geluid, risico's) ondervinden, maar juist de mogelijkheden benutten voor economie, onderwijs en toerisme. Denk aan evenementen en festivals die mogelijk zijn door een goede bereikbaarheid van Dordrecht.**
6. **Inzetten op meer mogelijkheden voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).**
7. **Een Deltaplan leegstand ontwikkelen: niet lijdzaam toekijken bij leegstand, maar actieve vastgoedpolitiek om herbestemming en ontwikkeling aan te jagen.**

6.4 Clubs, verenigingen, kerken/religieuze gemeenschappen

Het hoort bij onze Nederlandse cultuur om ons te organiseren in clubs, verenigingen, kerken en moskeeën. Deze spelen een belangrijke rol in het onderling verbinden van mensen. Het CDA-Dordrecht erkent het belang van deze verbanden als cement dat diverse groepen en culturen bij elkaar houdt. Daar waar nodig ondersteunen we verenigingen in hun voortbestaan en we stimuleren samenwerking waar dit nuttig is. Kerken en religieuze gemeenschappen bieden herkenning en houvast voor mensen uit diverse culturen. Die diversiteit is goed en biedt een veilige (thuis)basis. Vanuit die basis kunnen mensen worden gestimuleerd om deel te nemen aan de samenleving. Het CDA-Dordrecht zal daar waar nodig ruimte bieden voor alle vormen van religie die bijdragen aan een inclusieve samenleving.

7. Een betrouwbare, nabije en persoonlijke overheid

Het CDA-Dordrecht staat voor een betrouwbare overheid die dicht bij haar burgers staat. Zoals Omtzigt ook schrijft in zijn boek 'Een nieuw sociaal contract' is de afstand tussen de overheid en de burgers te groot geworden en vooral voor kwetsbare burgers functioneert de rechtsstaat onvoldoende.

7.1 Betrouwbaar

Een betrouwbare overheid staat voor ons ook voor een solide en degelijke overheid. Daarom wil het CDA-Dordrecht zorgvuldig omgaan met de financiële middelen van de stad. Transparante besluitvorming over uitgaven en inkomsten moet vanzelfsprekend zijn, evenals het stellen van duidelijke grenzen en voorwaarden aan de inzet van publieke middelen. Onze uitgangspunten voor het financieel beleid zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en matigheid ten aanzien van de lokale lasten.

Wij willen in principe dat de gemeente alleen de Rijksinkomsten inzet voor taken die we van de Rijksoverheid krijgen. Wij willen niet dat we onze zorgplicht-taken voor onze inwoners verwaarlozen door investeringen in andere landelijke doelstellingen (zoals duurzaamheid) zonder aanvullende financiën vanuit het Rijk.

7.2 Nabij en persoonlijk

We willen dat de gemeentelijke ambtenaren goed bereikbaar en aanspreekbaar zijn. De overheid moet er zijn voor de mensen en niet andersom. Het is belangrijk dat ambtenaren zich persoonlijk betrokken voelen bij het werk dat ze doen en dat er in alle gevallen maatwerk wordt geleverd.

In het kort wil het CDA-Dordrecht de komende jaren:

1. **Wethouders buigen zich vaker persoonlijk over hoger beroep rechtszaken met burgers. Op die manier wordt de menselijke maat versterkt en verkleint het de kans dat inwoners worden vermalen in ambtelijke molens.**
2. **Wij benoemen een lokale ombudsman voor Dordtse burgers waar zij terecht kunnen als zij ontevreden zijn over de wijze waarop de gemeente omgaat met hun klachten.**
3. **Als beleidsregels of wetgeving goede hulp in de weg staan, moeten gemeentelijke professionals aangemoedigd worden om het 'goede' te doen en maatwerk toe te passen. De wethouder moet hierin ondersteuning geven.**
4. **Kwetsbare inwoners laten we niet aan de markt over. Dat geldt ook voor taken waar de markt nu nog dominant is, zoals bewindvoering. In principe bieden we hulp bij schulden aan vanuit de overheid of vanuit vrijwilligersorganisaties zoals schuldhulpmaatje.**
5. **We weren waar mogelijk malafide zorgbureaus en zorg-BV's die vooral gericht zijn op het verdienen van geld. Hoge winsten van zorgverlenende marktpartijen en BV's en topsalarissen van directeurs zijn signalen waarop vervolgonderzoek nodig is.**
6. **Brieven schrijft de gemeente in heldere taal en er staat altijd het telefoonnummer van de ambtenaar op, zodat de gemeente goed bereikbaar is voor iedere burger.**
7. **Vanuit de gemeenten gaan we vaker bellen met burgers in plaats van brieven te sturen. Brieven zijn vaak onduidelijk of worden door de geldstress niet gelezen. Een telefoongesprek draagt bij aan de menselijke maat en kan ellende voorkomen.**
8. **Bedrijven die zich een slechte werkgever / slecht werkgeverschap tonen doordat ze alleen met flexcontracten werken en slecht betalen, sluiten we waar mogelijk uit van gemeentelijke opdrachten en bemiddeling van mensen vanuit de sociale dienst.**
9. **De Onroerende Zaak Belasting (OZB) mag niet worden verhoogd om nieuw beleid uit te voeren. We houden de OZB zo laag mogelijk: verhoging zetten we in principe als laatste mogelijkheid in om de begroting sluitend te krijgen.**
10. **Financiële meevallers worden ingezet om Dordrecht op de lange termijn aantrekkelijker en groener te maken.**